

Forslag

til

Lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om mødrehjælpens virksomhed.

(Ændring som følge af lov om social bistand).

Fremsat den 26. februar 1975 af *justitsministeren*.

§ 1.

I lov nr. 200 af 18. maj 1960 om børns retsstilling som ændret ved § 20 i lov nr. 140 af 17. maj 1961 og lov nr. 38 af 9. februar 1972 foretages følgende ændringer:

1. § 8 affattes således:

„§ 3. En uden for ægteskab besvangret kvinde kan ved henvendelse til det sociale udvalg, amtskommunens socialcenter eller politimesteren forinden fødslen begære faderskabssag rejst mod den mand, hun opgiver som fader til barnet. I København fremsættes begæringen over for magistraten eller overpræsidenten, på Frederiksberg over for det sociale udvalg eller politimesteren.

Stk. 2. Uanset om begæring er fremsat i henhold til stk. 1, skal den læge eller jordemoder, der har bistået ved fødslen, inden 14 dage gøre anmeldelse om denne, efter moderens valg til det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København og på Frederiksberg magistraten, henholdsvis det sociale udvalg).“

2. § 9 affattes således:

„§ 9. Det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København magistraten) videregiver sagen med de tilvejebragte oplysninger til politimesteren (i København overpræsidenten), der drager omsorg for, at faderskab søges fastslået.“

3. § 10, *stk. 1*, affattes således:

„Moderen skal inden 1 måned efter barnets fødsel over for det sociale udvalg, amts-

Justitsmin. L. A. 1974-41002-13.

kommunens socialcenter eller politimesteren opgive, hvem der er eller kan være barnets fader. I København skal oplysningerne gives til magistraten eller overpræsidenten, på Frederiksberg til det sociale udvalg eller politimesteren.“

§ 2.

I lov om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 609 af 19. december 1969, som ændret senest ved lov nr. 318 af 19. juni 1974, affattes § 456 o, *stk. 1, 2. pkt.*, således:

„En medarbejder fra det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København og på Frederiksberg magistraten, henholdsvis det sociale udvalg) kan dog møde i retten med moderen, hvis denne ønsker det.

§ 3.

I lov nr. 350 af 13. juni 1973 om svangerskabsafbrydelse foretages følgende ændringer:

1. § 4, *stk. 1*, affattes således:

„Justitsministeren opretter ved hvert amtskommunalt socialcenter et eller flere samråd, der afgør sager efter § 3, § 5, *stk. 2*, § 6, *stk. 2 og 3*, og § 7. I København og på Frederiksberg oprettes samrådene henholdsvis ved magistraten og ved det sociale udvalg. Et samråd består af en medarbejder ved socialcentret (magistraten eller det sociale udvalg) med juridisk eller social uddannelse samt to læger. Den ene læge skal være speciallæge i gynækologi eller kirurgi

og så vidt muligt ansat ved et stedligt sygehus, medens den anden skal være speciallæge i psykiatri eller have særlig socialmedicinsk indsigt.“

2. I § 4, stk. 2, 3. pkt., udgår ordene „og kendskab til mødrehjælpsinstitutionernes arbejde“.

3. § 8, stk. 1 og 2, affattes således:

„Anmodning om svangerskabsafbrydelse fremsættes over for en læge eller et amtskommunalt socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg).

Stk. 2. Fremsættes anmodningen over for en læge, skal denne gøre kvinden opmærksom på, at hun ved henvendelse til et amtskommunalt socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg) kan få vejledning om de foreliggende muligheder for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støtte efter barnets fødsel. Fremsættes anmodningen over for et amtskommunalt socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg), skal kvinden, hvis hun ønsker det, vejledes som nævnt i 1. pkt.“

4. § 9 affattes således:

„§ 9. Hvis betingelserne i § 1 eller § 2 skønnes opfyldt, henviser lægen eller det amtskommunale socialcenter (magistraten

eller det sociale udvalg) kvinden til et sygehus, jfr. § 10. I modsat fald skal lægen straks forelægge anmodningen med sin udtalelse for amtskommunens socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg).“

§ 4.

I lov nr. 318 af 13. juni 1973 om sterilisation og kastration affattes § 9, stk. 1 og 2, således:

„Anmodning om sterilisation fremsættes over for en læge eller et amtskommunalt socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg).

Stk. 2. Hvis betingelserne i § 2 eller § 3, stk. 1, er opfyldt, uden at der foreligger omstændigheder som nævnt i § 6, stk. 2, eller § 7, henviser lægen eller amtskommunens socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg) den pågældende til et sygehus, jfr. § 10. I modsat fald skal lægen forelægge anmodningen med sin udtalelse for amtskommunens socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg).“

§ 5.

Loven træder i kraft den 1. april 1976.

Stk. 2. Behandlingen af sager, som ved lovens ikrafttræden ikke er færdigbehandlede af mødrehjælpsinstitutionerne, tilendbringes af de sociale udvalg henholdsvis amtskommunernes socialcentre.

Bemærkninger til lovforslaget.

Almindelige bemærkninger.

Forslaget er en følge af, at mødrehjælpsinstitutionerne efter gennemførelsen af lov nr. 333 af 19. juni 1974 om social bistand nedlægges ved lovens ikrafttræden den 1. april 1976.

Det har derfor været nødvendigt at overveje, til hvilke myndigheder mødrehjælpens funktioner i faderskabsager, sager om svangerskabsafbrydelse og om sterilisation skulle henlægges. Efter forhandling med socialministeriet foreslås det at henlægge disse funktioner til kommunernes sociale udvalg og de amtskommunale socialcentre. Det bemærkes herved, at der ikke oprettes socialcentre i København og på Frederiksberg, hvor amtskommunernes opgaver efter bistandslovens § 12, stk. 3 skal varetages henholdsvis af magistraten og af kommunalbestyrelsen. Det har været nødvendigt i lovteksten at præcisere dette ved optagelse af særregler for Kø-

benhavn og Frederiksberg i tilfælde, hvor funktionerne i resten af landet foreslås tillagt socialcentre.

Justitsministeriet har modtaget udtalelser om forslaget fra socialministeriet, Kommunernes landsforening, Amtsrådsforeningen, overpræsidiat, Københavns og Frederiksberg kommuner samt fra Foreningen af politimestre i Danmark.

Om forslagets økonomiske og administrative konsekvenser i øvrigt henvises til bemærkningerne til forslaget til lov om social bistand, Folketingstidende 1973-74, tillæg A, sp. 680 ff.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Efter børneloven består mødrehjælpens opgave i at tilvejebringe de oplysninger, som er nødvendige ved behandlingen af sager om faderskabet til børn uden for ægteskab.

Man har fundet det rigtigst, at der gives kvinden valgfrihed mellem, om hun med henblik på tilvejebringelse af de nævnte oplysninger vil henvende sig til det sociale udvalg i hjemstedskommunen eller til amtskommunens socialcenter. Der henvises herved til betænkningen fra folketingets socialudvalg over den sociale bistandslov, F.T. 1973-74 Tillæg B. sp. 613.

Til § 2.

Efter retsplejeloven foregår faderskabsager for lukkede døre, idet dog en repræsentant for mødrehjælpensinstitutionen efter moderens ønske kan møde med denne i retten. Man har fundet det rigtigst også her at give moderen valget mellem en medarbejder fra det sociale udvalg eller fra det amtskommunale socialcenter.

Til § 3.

Til nr. 1.

Efter § 4 i lov om svangerskabsafbrydelse opretter justitsministeren ved hver mødrehjælpensinstitution et eller flere samråd, der afgør sager om svangerskabsafbrydelse i de situationer, hvor adgangen her til ikke er fri.

Det foreslås, at samrådene fremtidig knyttes til de amtskommunale socialcentre, der råder over den nødvendige lægelige og sociale sagkundskab.

Efter den gældende lov er mødrehjælpensinstitutionens leder eller en medarbejder med tilsvarende uddannelse medlem af samrådet. Det foreslås, at det amtskommunale socialcenter skal repræsenteres i samrådet af en medarbejder med juridisk eller social uddannelse.

Til nr. 2.

I den gældende lov er det foreskrevet, at formanden for ankenævnet i sager om svangerskabsafbrydelse skal have juridisk embedseksamen og kend-

skab til mødrehjælpensinstitutionernes arbejde. Da formanden udpeges af justitsministeren, findes det unødvendigt i selve loven at foreskrive kendskab til problemerne om svangerskabsafbrydelse som en betingelse for beskikkelse, og henvisningen herom foreslås derfor udeladt af loven.

Til nr. 3 og 4.

Det foreslås, at henvendelse med anmodning om svangerskabsafbrydelse fremtidig kan ske til en læge eller til et amtskommunalt socialcenter efter kvindens eget valg. Der stilles ikke krav om, at henvendelsen skal ske til socialcentret i den amtskommune, hvor kvinden har bopæl.

I tilfælde, hvor samrådets tilladelse til svangerskabsafbrydelse er nødvendig, påhviler det lægen at forelægge anmodningen med sin udtalelse for det amtskommunale socialcenter.

Til § 4.

Efter lov om sterilisation og kastration kan anmodning om sterilisation fremsættes over for en læge eller en mødrehjælpensinstitution. Det foreslås, at henvendelse fremtidig skal kunne ske til en læge eller et amtskommunalt socialcenter efter eget valg. I tilfælde, hvor samrådets tilladelse til sterilisation er nødvendig, påhviler det lægen at forelægge sagen med sin udtalelse for socialcentret.

Til § 5.

Det følger af princippet i forslaget § 1, jfr. bemærkningerne hertil, at det må være moderen, der har afgørelsen af, om en faderskabsag, der ved lovens ikrafttræden endnu ikke er afsluttet i mødrehjælpen, skal færdigbehandles af det sociale udvalg eller af amtskommunens socialcenter.

Bilag.

I dette bilag opføres i venstre spalte de i lovforslagets §§ 1-4 nævnte bestemmelser i den nugældende formulering, medens de foreslåede ændringer opføres i højre spalte.

*Gældende formulering.**Lov om børns retsstilling.*

§ 8. En uden for ægteskab besvangret kvinde kan ved henvendelse til mødrehjælpsinstitutionen eller politimesteren (i København overpræsidenten) forinden fødslen begære faderskabssag rejst mod den mand, hun opgiver som fader til barnet.

Stk. 2. Uanset om begæring er fremsat i henhold til stk. 1, skal den læge eller jordemoder, der har bistået ved fødslen, inden 14 dage gøre anmeldelse om denne til mødrehjælpsinstitutionen.

§ 9. Mødrehjælpsinstitutionen videresender sagen med de af institutionen tilvebragte oplysninger til politimesteren (i København overpræsidenten), der drager omsorg for, at faderskab søges fastslået.

§ 10. Moderen skal inden 1 måned efter barnets fødsel over for mødrehjælpsinstitutionen eller politimesteren (overpræsidenten) opgive, hvem der er eller kan være barnets fader.

Stk. 2. Overøvrigheden kan fritage moderen for den i stk. 1 omhandlede oplysningspligt, medmindre det må anses for stridende mod barnets tarv, at faderskabet ikke oplyses.

Retsplejeloven.

§ 456 o. I faderskabssager foregår retsmøderne for lukkede døre. En repræsentant for mødrehjælpsinstitutionen kan dog

Forslaget.

§ 1.

1. § 8 affattes således:

„§ 8. En uden for ægteskab besvangret kvinde kan ved henvendelse til det sociale udvalg, amtskommunens socialcenter eller politimesteren forinden fødslen begære faderskabssag rejst mod den mand, hun opgiver som fader til barnet. I København fremsættes begæringen over for magistraten eller overpræsidenten, på Frederiksberg over for det sociale udvalg eller politimesteren.

Stk. 2. Uanset om begæring er fremsat i henhold til stk. 1, skal den læge eller jordemoder, der har bistået ved fødslen, inden 14 dage gøre anmeldelse om denne, efter moderens valg til det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København og på Frederiksberg magistraten, henholdsvis det sociale udvalg).“

2. § 9 affattes således:

„§ 9. Det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i København magistraten) videresender sagen med de tilvebragte oplysninger til politimesteren (i København overpræsidenten), der drager omsorg for, at faderskab søges fastslået.“

3. § 10, stk. 1, affattes således:

„Moderen skal inden 1 måned efter barnets fødsel over for det sociale udvalg, amtskommunens socialcenter eller politimesteren opgive, hvem der er eller kan være barnets fader. I København skal oplysningerne gives til magistraten eller overpræsidenten, på Frederiksberg til det sociale udvalg eller politimesteren.“

§ 2.

§ 456 o, stk. 1, 2. pkt., affattes således:

„En medarbejder fra det sociale udvalg eller amtskommunens socialcenter (i Køben-

Gældende formulering.

møde i retten med moderen, såfremt denne ønsker det.

Lov om svangerskabsafbrydelse.

§ 4. Justitsministeren opretter ved hver mødrehjælpsinstitution et eller flere samråd, der afgør sager efter § 3, § 5, stk. 2, § 6, stk. 2 og 3, og § 7. Et samråd består af institutionens leder eller en medarbejder med tilsvarende uddannelse samt to læger. Den ene læge skal være speciallæge i gynækologi eller kirurgi og så vidt muligt ansat ved et stedligt sygehus, medens den anden skal være speciallæge i psykiatri eller have særlig socialmedicinsk indsigt.

Stk. 2. Et samråds afgørelse kan indbringes for et ankenævn, der tillige fører tilsyn med samrådenes virksomhed. Ankenævnet, der oprettes af justitsministeren, består af en formand og et antal andre medlemmer. Formanden skal have juridisk embedseksamen og kendskab til mødrehjælpsinstitutionernes arbejde. I behandlingen af hver klagesag deltager mindst tre medlemmer, herunder formanden eller et medlem, der opfylder betingelserne for at kunne være formand for nævnet. Af de to andre medlemmer skal den ene være speciallæge i gynækologi eller kirurgi, medens den anden skal være speciallæge i psykiatri eller have særlig socialmedicinsk indsigt.

Stk. 3. Tilladelse kan kun gives, hvis der er enighed herom i samrådet eller ankenævnet.

Stk. 4. Samrådenes og ankenævnets medlemmer samt stedfortrædere beskikkes af justitsministeren for indtil 4 år ad gangen.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter forretningsordenen for samrådene og ankenævnet.

§ 8. Anmodning om svangerskabsafbrydelse fremsættes over for en læge eller en mødrehjælpsinstitution.

Stk. 2. Fremsættes anmodningen over for en læge, skal denne gøre kvinden opmærksom på, at hun ved henvendelse til en mødrehjælpsinstitution kan få vejledning om de foreliggende muligheder for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støtte efter barnets fødsel. Fremsættes anmodning

Forslaget.

havn og på Frederiksberg magistraten, henholdsvis det sociale udvalg) kan dog møde i retten med moderen, hvis denne ønsker det.“

§ 3.

1. § 4, stk. 1, affattes således:

„Justitsministeren opretter ved hvert amtskommunalt socialcenter et eller flere samråd, der afgør sager efter § 3, § 5, stk. 2, § 6, stk. 2 og 3, og § 7. I København og på Frederiksberg oprettes samrådene henholdsvis ved magistraten og ved det sociale udvalg. Et samråd består af en medarbejder ved socialcentret (magistraten eller det sociale udvalg) med juridisk eller social uddannelse samt to læger. Den ene læge skal være speciallæge i gynækologi eller kirurgi og så vidt muligt ansat ved et stedligt sygehus, medens den anden skal være speciallæge i psykiatri eller have særlig socialmedicinsk indsigt.“

2. I § 4, stk. 2, 3. pkt., udgår ordene „og kendskab til mødrehjælpsinstitutionernes arbejde“.

3. § 8, stk. 1 og 2, affattes således:

Anmodning om svangerskabsafbrydelse fremsættes over for en læge eller et amtskommunalt socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg).

Stk. 2. Fremsættes anmodningen over for en læge, skal denne gøre kvinden opmærksom på, at hun ved henvendelse til et amtskommunalt socialcenter (i København magi-

Gældende formulering.

gen over for en mødrehjælpsinstitution, skal kvinden, hvis hun ønsker det, vejledes som nævnt i 1. pkt.

Stk. 3. Kvinden skal af en læge vejledes om indgrebets beskaffenhed og direkte følger samt om den risiko, der må antages at være forbundet med indgrebet. Det samme gælder den, der skal fremsætte anmodning efter § 5, stk. 2, eller samtykke efter § 6, stk. 1.

§ 9. Hvis betingelserne i § 1 eller § 2 skønnes opfyldt, henviser lægen eller mødrehjælpsinstitutionen kvinden til et sygehus, jfr. § 10. I modsat fald skal lægen straks forelægge anmodningen med sin udtalelse for vedkommende mødrehjælpsinstitution.

Lov om sterilisation og kastration.

§ 9. Anmodning om sterilisation fremsættes over for en læge eller en mødrehjælpsinstitution.

Stk. 2. Hvis betingelserne i § 2 eller § 3, stk. 1, er opfyldt, uden at der foreligger omstændigheder som nævnt i § 6, stk. 2, eller § 7, henviser lægen eller mødrehjælpsinstitutionen den pågældende til et sygehus, jfr. § 10. I modsat fald skal lægen forelægge anmodningen med sin udtalelse for vedkommende mødrehjælpsinstitution.

Stk. 3. Den, på hvem indgrebet skal foretages, skal af en læge vejledes om indgrebets beskaffenhed og direkte følger samt om den risiko, der må antages at være forbundet med indgrebet. Det samme gælder den, der skal fremsætte anmodning efter § 6, stk. 2, eller tiltræde anmodningen efter § 7.

Forslaget.

straten og på Frederiksberg det sociale udvalg) kan få vejledning om de foreliggende muligheder for støtte til gennemførelse af svangerskabet og for støtte efter barnets fødsel. Fremsættes anmodningen over for et amtskommunalt socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg), skal kvinden, hvis hun ønsker det, vejledes som nævnt i 1. pkt.“

4. § 9 affattes således:

„§ 9. Hvis betingelserne i § 1 eller § 2 skønnes opfyldt, henviser lægen eller det amtskommunale socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg) kvinden til et sygehus, jfr. § 10. I modsat fald skal lægen straks forelægge anmodningen med sin udtalelse for amtskommunens socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg).“

§ 4.

§ 9, stk. 1 og 2, affattes således:

„Anmodning om sterilisation fremsættes over for en læge eller et amtskommunalt socialcenter (i København magistraten og på Frederiksberg det sociale udvalg).

Stk. 2. Hvis betingelserne i § 2 eller § 3, stk. 1, er opfyldt, uden at der foreligger omstændigheder som nævnt i § 6, stk. 2, eller § 7, henviser lægen eller amtskommunens socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg) den pågældende til et sygehus, jfr. § 10. I modsat fald skal lægen forelægge anmodningen med sin udtalelse for amtskommunens socialcenter (magistraten eller det sociale udvalg.)“